

Om Frø- og Sædeforns Spireevne*).

Et Priisspørgsmaals Besvarelse

af Gottlob Peschel,

Kongelig sachsisk Hofgrotteur og Bandinspecteur.

Det opgivne Spørgsmaal lyder saaledes: „Kan man antage det for tilstrækkeligt beviist, at man ved Chlorine kan vække Livskraften eller Evnen til at vore i meget gamle Frøforn, saa at man kan benytte dette Middell i det Store?”

Hvis dette ei er Tilfældet, ved hvilket simpelt og lidet bekosteligt Middell kan man da vække Spireevnen i gammelt Sædeforn, og hvilket Forhold er det bedste mellem en vis Mængde Sæd og det Middell, som skal anvendes, — hvilken er den rigtigste Maade at anvende det paa?”

Besvarelsen:

Naar Livskraften eller Spireevnen i meget gammelt Sædeforn først er uddød, da kan Chlorine ikke igjen opvække den.

Chlorinen kan ved meget gamle Sædeforn blot opløse det i dem værende Næringsstof, og saaledes bidrage til den sig udviklende Kimes Frugtbarhed; den virker altsaa kun som Gjødningsmiddell, hvilket ethvert andet vegetabilsk Alkali gjør endnu bedre.

*) Af Pohls Archiv der deutschen Landwirthschaft, 42de Bind.
Ny Række. 2 B. 3 S. 22

Er derimod Livskraften i meget gamle forværvede Frøe aldeles tilintetgjort, saa er intet specifikt Middel istand til at gengive Kimen dens Livskraft.

Årsagen til, at for gammelt Frø eller Sæd vanskeligt eller slet ikke kommer op, ligger derimod ikke altid i Mangel paa Livskraft hos Kimen, men hidrører for største Delen herfra: naar det i Sædekornene værende Næringsstof, som tjener til Næring for Kimen, førend de styde Kødde er bortdunstet eller fordærvet ved Opbevaring paa indesluttede fugtige Steder eller ved Forraadnelse, saa maa den oplevende Kime ligesom kvæles i Jødsfen og kan ikke spire frem. Denne Mangel kan derimod erstattes for et Frøcorn, der er blevet for gammelt.

Naturen har givet Kimens Livskraft i Frøcornene en stor Varighed, og har søgt at beskytte det Kimen omgivende Næringsstof enten ved en fast Skal eller ved en egen Syre i Skallen, for at de Frøcorn, der falde i Jorden, ikke strax skulle være udsatte for at raadne og forværves. Hovedbestanddelen af dette Næringsstof er en Olie, undertiden ogsaa kun en slimet Fibtart. Derfor beholde Frøcorn, der indeholde megen Olie, som Hampe- Hør- Røe- og andre Oliefrøe, i flere Aar deres Spireevne; hvorimod andre Frøe, hvis Korn kun indeholde liden Olie eller en vandholdig Slim (Lüm), allerede tabe deres Spirekraft efter det første Aar, naar de ligge tørt.

Det kommer nu meget an paa dette første Næ-

ringsstofs Frugtbarhed, om den af den fremspirende Rime oplevende Plante skal lykkes, vore kraftigt og frembringe fortrinlige Frugter. Dette have Landmænd og Gartnere meget godt bemærket ved Erfaringen. Kun troe Mange, at det afhænger af, om man faaer i til- eller aftagende Maane. Saa meget er vist, at Planternes og Frugternes Forædling i Hovedsagen afhænger af Frøets Godhed, og at en Plante, som fremkommer af et Frø, hvori det første Næringsstof mangler eller er fortaeret, altid vil blive svag og kun frembringe ufuldkomne Blomster og Frugter. Derhos maae ogsaa Landmændene ofte verle Saaesæd og hente det fra andre Egne, for at faae god Afgrøde, naar deres Egns Klima og Jordbundens Bestaaffenhed ikke er meget gunstig for Frødannelsen, og Planterne lidt efter lidt give flettere Afgrøde og udarte. De, der paastaae det Modsatte og endog have foreslaact, at man f. Ex. ved Kartoffelægning for Besparelse blot behøvede at lægge de af Kartofferne udstaarne Rimer, ville ved Anvendelsen heraf snart erfare, at Frugterne efter faa Aar udarte, blive ildesmagende eller endog uspiselige*).

*) Rimen i en Knold eller en Rod maa vel adskilles fra Rimen i et Frøhorn. Hiin er allerede en Deel af Planten selv, og det kommer kun an paa at bringe den i et gunstigt Forhold, for at den kan vedblive at vore. Det samme er Tilfældet med Pøbeqvisten og Sculeersiet. Den marvede Substant i Kartofflen giver sikkert den unge Plante den bedste Næring, og ved en saadan gun-

Selv Skalshyren synes at være skadelig for den vordende Frugt, naar Frøene ligge for kort Tid i Jorden, førend de spire. Agurkesjærner f. Ex., som almindeligt spire hurtigt frem efter Lægningen, frembringe skønnere Frugter, naar de have været gjemte i 2 til 3 Aar, end naar man lægger dem det første Aar. Rigesaa gaaer det hos os med de acclimatiserede Værter, som enten frembringe ufuldkomment eller slet intet Frø. Saadanne Planter blive vel bestandigt mere acclimatiserede, naar de fremkomme af Frø, der er avlet her, men de frembringe aldrig saa skønne og nuancerede Frugter, som de, der ere avlede af Frø fra deres Fædreland, og man vil bestandig være nødt til at lade komme nye Planter og nyt Frø derfra, naar vi ikke kunne komme Frøene til Hjælp ved et eller andet Middel.

For nu at gjengive et for gammelt blevet Frø en Deel af dets tabte Frugtbarhed, eller for at forbedre et Frø, som ved ugunstigt Veirlig kun er blevet ufuldkomment modent, er det det bedste Middel at sætte lidt Olie dertil. I Olien er den Hovedbestanddeel, som tjener den oplevende Kime til den første Næring, tilstede i størst Mængde, og saavidt

flig Understøttelse vorer Planten frodigere, end naar den mangler, som vil være Tilfældet, naar Knolten saaledes er udstykket, at den unge Plante selv maa søge sin Næring. Herved bevises og forklares det, som Forsatt. har antyndet om Kartoflernes Udartning i Qvantitet og Qvalitet.

Pohl.

jeg veed, er det ligegyldigt, hvilken vegetabilsk Olie, der anvendes dertil; kun maa den ei være harst eller paa anden Maade fordærvet eller være gaaet over i en Fidsyre, som f. Ex. gammel Bomolie, som angriber Metallerne, og som endogsaa i Mad er skadelig for Menneskets Sundhed. Bedst hertil er den af Planter frisk udpressede Olie, som under Presningen ikke er ophedet for stærkt. Hvor megen Olie der behøves til en Quantitet gammelt Frø eller Korn er ikke saa let at bestemme; det kommer an paa Frøets Beskaffenhed. Man kommer Frøene i en Kasse og bestænker dem lidt efter lidt med Olie, indtil, under bestandig Omrøren, Frøene ere overgydte dermed, og man lader nu denne Blanding staae tildækket i Kassen, indtil al Olien er trukket ind i Frøene.

Naar nu disse af Olien gennemtrængte Frøe skulle saaes, saa blive de, 24 Timer i Forveien, behandlede med et Ludsalt. Hertil behøves ikke just Chlorine; jeg har dertil taget den almindelige Lud af Aske af samme Styrke, som man bruger den til at vasse i. Man udbreder da Frøene i Luften, for at Fugtigheden kan fordunste, og kun det tørre Alkali bliver siddende paa Frøene, naar de saaes.

Naar Frøe behandles paa denne Maade, spire de hurtigt frem under Indsydelsen af godt Veirlig, vore frodigt og give god Afgrøde, de maae være saa gamle og fra hvilken Verdensdeel man vil, med mindre de ere fordærvede ved Forraadnelse eller paa

andre Maader ved Opbevaringen ere desorganiserede. Kun maa saadant Frø ikke saaes om Efteraaret eller tidligt om Foraaret, men først da, naar Veirliget er særdeles gunstigt for Fremspiringen, da ellers det anvendte Middels Kraft, naar Frøet ligger længe i Jorden, tilintetgjøres.

Naar man vil vedligeholde en Sædearts Frugtbarhed, som ellers snart taber sig, og man vil opbevare hiin i flere Aar, eller man vil forstrive den fra sjerne Verdensdele, og den altsaa er udsat for en lang Transport, saa behøver man kun at pakke den i en Pose, hvori der er olierige Frøe, som f. Ex. Høfrø, hvor den ved Oliens fine Uddunstning kan holdes frugtbar i mange Aar.

Jeg troer nu vel ikke, at Spørgsmaalet er fyldestgørende besvaret; jeg kan heller ikke anføre nogle særdeles Vidnesbyrd, som Beviser for Rigtigheden af min Angivelse, da jeg ikke har havt Leilighed til at gjøre Brug af det angivne Mittel i det Store, og det, saa vidt jeg veed, intetsteds før er blevet anvendt; men jeg har blot i det Smaa ved Havefrøe med meget Held brugt dette Mittel, som er min egen Opdagelse, hvilken jeg har et tidligere Tilfælde at takke for.
